

Hutbe-i Şamiye'de geçen: "Alem-i İslam'ın şahsı manevisinin kalbinde gayet kuvvetli ve kırılmaz beş kuvvet içtima ve imtizac edip yerleşmiş." ifadelerini ve bu beş kuvvetin ayrı ayrı izah eder misiniz?

Üstad Hazretleri burada İslam aleminin maddi açıdan nasıl terakki edeceğinin gerekçelerini ve saik kuvvetlerini izah ediyor.

"Birincisi: Bütün kemâlâtın üstadı ve üç yüz yetmiş milyon nefisleri birtek nefis hükmüne getirebilen ve hakikî bir medeniyetle ve müspet ve doğru fenlerle teçhiz edilmiş olan ve hiçbir kuvvet onu kıramayacak bir mahiyette bulunan hakikat-i İslâmîyettir."

İslam'ın iman, ibadet ve ahlaka dair hakikatleri ve prensipleri, bütün Müslümanları bir vücut ve bir insan suretinde cem edebilir bir kuvvette ve mahiyettedir. Üstelik bu hakikat ve prensipler Allah'ın kelam sıfatından süzülüp geldiği için, yine Allah'ın kudret sıfatından gelen kevnî ve tabîî kanunlarla asla ve kata çelişip çatışmaz. Bize düşen tek görev bu kelâmî ve kevnî şeriatlara uymaktır. Bizim elimizde kainatla uyumlu bir şeriat ve Kur'an mevcut.

"İkinci kuvvet: Medeniyet ve san'atın hakikî üstadı ve vesilelerin ve mebâdilerin tekemmülüyle cihazlanmış olan şedid bir ihtiyaç ve belimizi kıran tam bir fakr, öyle bir kuvvettir ki, susmaz ve kırılmaz."

Şiddetli ihtiyaç ve fakirlik, insanları veya toplumları zenginliğe ve refaha zorlayan iki manevî dinamiktir. Üstelik refaha ve zenginliğe götürecek teknik alt yapı şu anda çok üst seviyede. Mesela, uçak ve arabayı yeniden ve meşakkatlerle keşfetmemize gerek yok. Mevcut altyapıyı kullanarak daha iyisini yapacağız. Hem şiddetli ihtiyaç ve fakirlik hem medeniyet ve teknik alt yapı bizim lehimize olan dinamiklerdir.

"Üçüncü kuvvet: Yüksek şeylere müsabaka suretinde beşere yüksek maksatları ders veren ve o yolda çalıştıran ve istibdâdâtı parça parça eden ve ulvî hisleri heyecana getiren ve gıpta ve hased ve kıskançlık ve rekabetle ve tam uyanmakla ve müsabaka şevkiyle ve

teceddüd meyliyle ve temeddün meyelânıyla teçhiz edilen üçüncü kuvvet, yalnız hürriyet-i şer'iyedir. Yani, insaniyete lââyık en yüksek kemalâta olan meyil ve arzu ile cihazlanmış olmak."

Üçüncüsü, rekabet ve müsabaka duygusunun insanın maddi terakkisinde ne derece kuvvetli bir sebep olduğudur.

İnsanın fitratındaki rekabet ve kıskançlık hissi inkar edilemez. Bu duygular müspet gayede olumlu, menfi gayede olumsuz olurlar. Bu duyguları fitrattan söküp atmak imkansızdır lakin yüzünü hayırlı bir şeye çevirmek mümkündür. Üstad hazretleri kıskançlık hissini burada müspet ve hayırlı bir manada ele almıştır. Nasıl hayırda yarış varsa, aynı şekilde insanların ve milletlerin medeniyetleşme ve maddi terakkide de bir yarışı ve rekabeti olabilir. Üstelik bu İslam milleti ile batı milleti arasında ise rekabet ve müsabaka kaçınılmazdır.

İslam toplumlarının sefalet ve fakirlikleri batı toplumlarının terakki ve zenginliklerine karşı bir rekabeti ve hırsı kamçılıyor. Bu da toplumu dinamik hale getiriyor. Önemli olan bu toplumsal dinamiği İslam terbiyesi ile iyi organize etmektir. Şayet bu başarılı ise, İslam aleminin terakki yolculuğu hızlanır ve eski görkemli günlerine döner. Bunu en güzel besleyecek ve geliştirecek ortam ise İslam hürriyetidir. Yani diktatörlük ve baskıların kaldırılıp, muhtelif istidat ve kabiliyetlerin önünün açılması ile terakki mümkündür.

"Dördüncü kuvvet: Şefkatle cihazlanmış şehamet-i imaniyedir. Yani tezellül etmemek, haksızlara, zâlimlere zillet göstermemek, mazlumları da zelil etmemek. Yani, hürriyet-i şer'iyenin esasları olan müstebitlere dalkavukluk etmemek ve biçarelere tahakküm ve tekebbür etmemektir."

İslam ahlakı ve terbiyesi ile yetişmiş bir Müslüman ne kuvvet ve zulmün karşısında zillet ve alçaklığa düşer, ne de zayıf ve mazlumları ezer. Şeriatın telkin ettiği hürriyet, baskıcı rejimlere ve onun diktatör zorbalarına buyun eğmeyi ve onlara dalkavukluk etmeyi men ederken, aynı şeriat zayıf ve mazlumları karşı da gurur ve kibri men ediyor. Bu ahlak tatbik edildiği zaman, mükemmel ve sorunsuz bir toplumsal yapı oluşur. Avrupa toplumlarının halledemediği bu manevi hastalıkları İslam inanç ve ahlaki esasları ile hallediyor.

"Beşinci kuvvet: İzzet-i İslâmiyedir ki, i'lâ-yı kelimetullahı ilân ediyor. Ve bu zamanda i'lâ-yı kelimetullah, maddeten terakkiye mütevakkıf; medeniyet-i hakikiyeye girmekle i'lâ-yı kelimetullah

edilebilir. İzzet-i İslâmiyenin iman ile kat'î verdiği emri, elbette âlem-i İslâmın şahs-ı mânevîsi, o kat'î emri istikbalde tam yerine getireceğine şüphe edilmez."(1)

Allah'ın dini olan İslam'ın izzet ve haysiyeti, bizim her alanda üstün ve galip olmamızı emrediyor. Madem Allah'ın kutlu dinini yüceltmek ve yükseltmek her Müslüman'ın boynuna borçtur. Öyle ise maddi bakımdan da güçlü ve dinamik olmalıyız. Zira bu zamanda güç ve galibiyet maddeten terakki etmeye bakıyor. Fakir ve sefil bir toplumun izzetli ve haysiyetli İslam bayrağını taşıması ve yüceltmesi kabil değildir. Öyle ise biz de Müslüman toplumlari olarak hiçbir şey için olmasa bile sırf bu İla-yı kelimetullah için, yani yüce dinimizin izzet ve haysiyetinin yükselmesi ve yücelmesi için çalışıp gayret etmeli ve maddeten gelişmeliyiz. Bugün Irak ve Libya'da izzetimiz kırılıyor ise, bunun önemli bir sebebi de maddeten geri olmamızdır.

(1) bk. [Hutbe-i Şamiye](#)